

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Arviointiklinikka

14.2. & 20.2.2024

Arviointi kiusaamisen vastaisen toiminnan toteutumisesta sekä lasten kiusaamisen vastaisista ja sosioemotionaalisia taitoja tukevista menetelmistä varhaiskasvatuksessa

Sivi Harkoma, arviointiasiantuntija, KARVI

Arvioinnin taustat

Kiusaamista ehkäisevien sekä hyvinvointia ja työrauhaa parantavien menetelmien arviointi

- Arvioinnin ensimmäisessä vaiheessa arviointi päätettiin toteuttaa vain perusopetuksessa käytössä oleville kiusaamisen vastaisille menetelmille. Arviointi siirtyi varhaiskasvatuksen osalta myöhäisempään ajankohtaan.
- Arvioinnissa kiusaamisen vastaisella menetelmällä tarkoitettiin kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, siihen puuttumiseen tai näihin molempiin kohdistettuja toimintamalleja tai ohjelmia.
- Kiusaamisen vastaisella toiminnalla tarkoitettiin kiusaamisen ehkäisyä, siihen puuttumista sekä kiusaamisen jälkeen tapahtuvaa jälkihoitoa, jolla varmistetaan tarpeenmukainen tuki kiusaamistilanteen jälkeen.
- Arviointi tuotti tietoa menetelmien hyvistä käytänteistä ja toimintatavoista sekä toi esiin niitä kohtia, joihin sekä menetelmää käyttävien koulujen että menetelmää koordinoivan tahon kannattaa kiinnittää huomioita, jotta menetelmä toimisi toivotulla tavalla.

Perusopetuksen arviointituloksista johdettuja suosituksia

1. Kouluissa tulee täsmentää menetelmien rooli kiusaamista ehkäisevässä työssä.
2. Kiusaamiseen puuttumisen tapoja tulee tehdä näkyviksi.
3. Kiusaamisen vastaiselle työlle tulee varata kouluissa riittävät resurssit.
4. Menetelmien kehittämisessä tulee huomioida paremmin niiden rinnakkainen käyttö.
5. Menetelmien jatkuvaa arviointia tulee kehittää.
6. Oppilaiden ja huoltajien roolia koulujen kiusaamien vastaisessa työssä tulee vahvistaa.

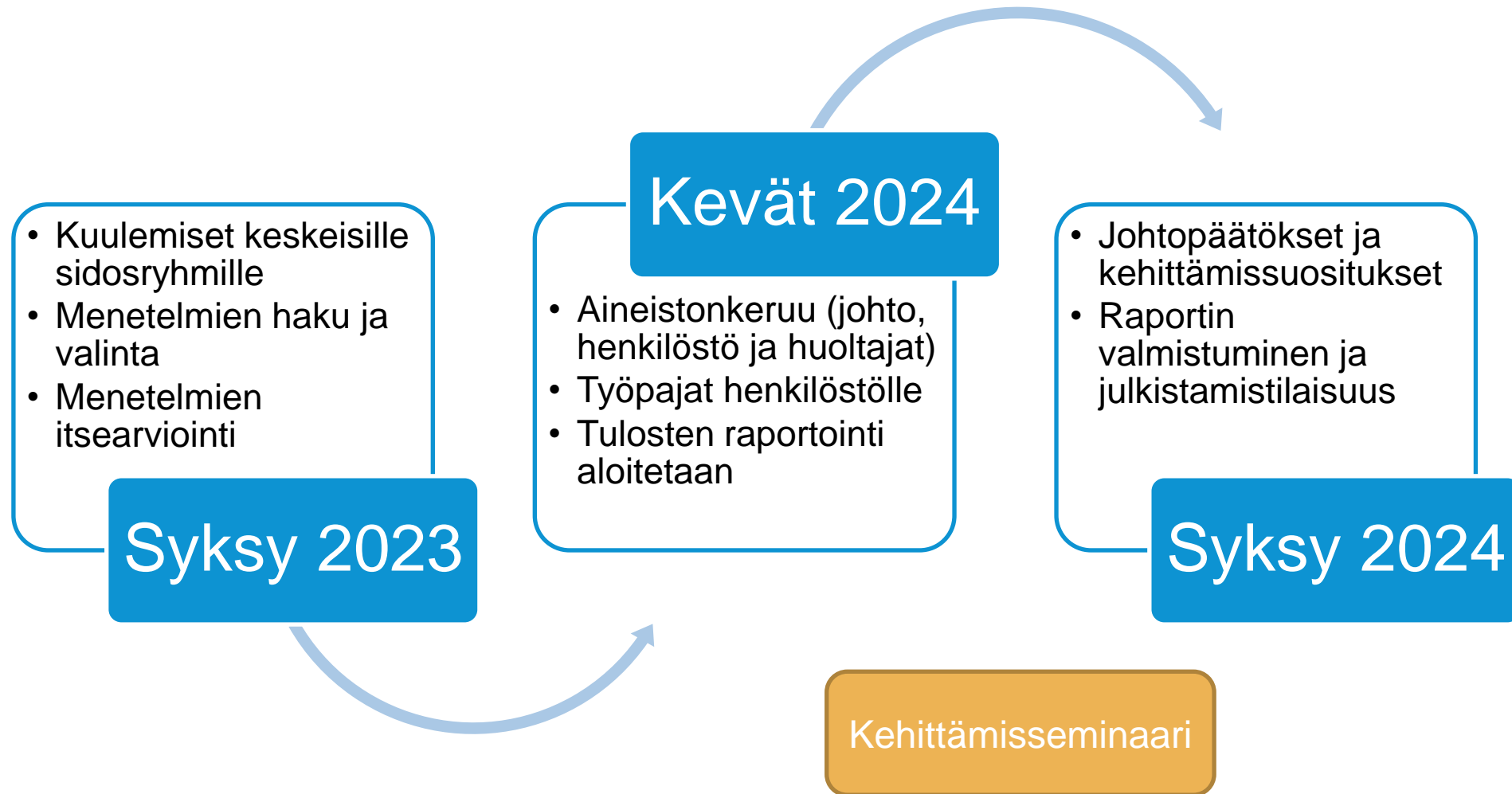
Kiusaaminen varhaiskasvatuksessa

- Tässä arvioinnissa kiusaamisella tarkoitamme ryhmässä tapahtuvaa haitallista ja epätasapainoista vuorovaikutusprosessia, jossa lapsi on toistuvasti yhden tai useamman vertaisen loukkaamisen, satuttamisen tai torjumisen kohteena pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun (Laaksonen 2014).
- Kiusaaminen voi ajan myötä johtaa pidempiaikaiseen kiusaamisen kierteeseen tai yhden tai useamman lapsen sulkemiseen yhteisön ulkopuolelle (Laaksonen & Repo 2017; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017).
- Kiusaaminen on varhaiskasvatuksessa suhteellisen tunnistamaton ilmiö. Aiheesta on saatavilla verrattain vähän tietoa ja tarjolla on niukasti koulutusta, joka useimmiten sisällytetään osaksi lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemista (Repo 2015; Määttä ym. 2017).
- Henkilöstön ja johdon näkökulmasta tiedon tarpeeseen sisältyy olennaisena käytännönläheinen tieto siitä, miten kiusaamisen vastaista työtä tehdään osana jokapäiväistä varhaiskasvatusta.

Arvioinnin tavoitteet

- **Arvioinnilla tuotetaan tietoa siitä, miten kiusaamisen vastainen toiminta toteutuu varhaiskasvatuksessa.**
 - Arvioinnissa tarkastellaan yhtäältä kiusaamisen vastaisen toiminnan suunnitelmallisuutta kattaen rakenteet ja resurssit, joita kiusaamisen vastaisen toiminnan toteuttamiselle on asetettu.
 - Lisäksi arvioinnissa tarkastellaan kiusaamisen vastaista toimintaa osana varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria, kuten henkilöstön pedagogisia käytäntöjä, työtapoja ja lasten kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta.
- **Arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten lasten kiusaamisen vastaisia ja sosioemotionaalisia taitoja tukevia menetelmiä hyödynnetään varhaiskasvatuksessa.**
 - Kiusaamisen vastaisilla menetelmillä tarkoitetaan sellaisia varhaiskasvatukseen suunnattuja menetelmiä, joiden tavoitteena on kiusaamisen ennaltaehkäisy, kiusaamiseen puuttuminen tai kiusaamisen jälkihoito, eli tarpeenmukaisen tuen järjestäminen kiusaamistilanteen jälkeen.
 - Arvioinnin tarkoituksena on tuottaa tietoa erilaisista menetelmistä ja niiden toimivuudesta sekä tuloksellisuudesta.
 - Arvioinnin avulla levitetään tietoa erilaisten menetelmien käytettävyydestä, jotta varhaiskasvatuksen järjestäjät ja päiväkodit voisivat valita itselleen sopivimmat menetelmät.
 - Arvioinnin tarkoituksena ei ole asettaa erilaisia kiusaamisen vastaisia menetelmiä vastakkain tai vertailla niiden paremmuutta, vaan levittää tietoa eri menetelmien hyvistä käytännteistä ja tuoda esiin niiden kehittämistarpeita.

Arvioinnin aikataulu

Arviointikyselyt ja niihin vastaaminen

- **Kyselyiden tavoitteena on kartoittaa päiväkodin johtajien ja ryhmien henkilöstön näkemyksiä kiusaamisen vastaisesta toiminnasta yleisellä tasolla.**
- **Lisäksi kyselyillä kartoitetaan menetelmän käyttöä ja sen toimivuutta kiusaamisen vastaisessa työssä.**
- **Arviointiin hakuprosessin kautta valitut menetelmät**
 - Huomaa hyvä!
 - Ihmeelliset vuodet (TCM)
 - MiniVerso
 - PIKI-toimintamalli
 - Pesarapuuttuminen
 - SAGA
- **Kyselyn lopussa on osio Karville annettavaa palautetta varten.**

Toimipaikan johtajien kysely

(vastataan viimeistään 3.3.2024)

- **Voitte vastata kyselyyn yksilöllisesti ja erikseen jokaisen arviointiin valikoituneen toimipaikan osalta**
 - Toimipaikkakohtainen vastaaminen tavoittaa paremmin vallitsevan toimintakulttuurin ja menetelmien hyödyntämisen
 - Vastausaika on noin 15-20 min
 - Kyselyn lopussa vastaukset on mahdollista tallentaa itselle jatkokäyttöä varten
- **Mikäli toimipaikan käytössä on useampi menetelmä, voitte laatia kyselyvastauksen erikseen jokaisen käytössä olevan menetelmän osalta.**
 - Jokaiselle menetelmälle avautuu oma osionsa kyselyn lopussa.

Henkilöstökysely

(vastataan viimeistään 10.3.2024, jatketaan tarvittaessa)

- **Kyselyyn vastataan yhdessä ryhmän henkilöstön kesken.**
 - Sovitaan toimipaikan johtajan kanssa, milloin kyselyyn vastataan
 - Varataan aikaa kyselyyn vastaamiselle (noin 1–2 tuntia)
 - Vastataan kyselyyn ja tallennetaan kyselyn yhteenveto, jos sille on tarvetta
- **Mikäli ryhmän käytössä on useampi menetelmä, kyselyvastaus voidaan laatia erikseen jokaisen käytössä olevan menetelmän osalta.**
- **Huom! Vastausta ei laadita koko päiväkodin henkilöstön kesken!**

Yleistä tietoa kyselyyn vastaamisesta

- **Kyselyihin on mahdollista perehtyä etukäteen ja ennen vastaamista**
 - [Kysely löytyy Karvin verkkosivuilta](#)
- **Yksittäisen toimipaikan, lapsiryhmän henkilöstön tai kyselyyn vastanneen henkilön vastauksia ei julkaista tunnistettavassa muodossa.**
- **Kyselyyn vastaaminen tarjoaa mahdollisuuden tunnistaa omaan ja lapsiryhmän henkilöstön toimintaan liittyviä vahvuuksia, haasteita ja hyviä käytäntöjä.**
- **Kyselyn vastaukset käsitellään ja analysoidaan Karvin projektihenkilöstön toimesta ja tulokset julkaistaan loppuvuodesta 2024 valmistuvassa arviointiraportissa.**

Arvioinnin tulevia vaihteita

- **Huoltajien kysely lähetetään toimipaikoille maaliskuun alussa**
 - Kysely keskittyy enimmäkseen kiusaamisen vastaisen toiminnan sekä henkilöstön ja huoltajien välisen yhteistyön arviointiin.
 - Lähetetään toimipaikkojen johtajille, jotka lähettävät kyselyt eteenpäin lasten huoltajille.
 - Vastausaika muutamia viikkoja (jatketaan tarvittaessa)
- **Henkilöstön työpajat (järjestetään todennäköisesti touko-kesäkuussa)**
 - Tarkoituksena syventää kyselyiden kautta nousseita teemoja, jotka kaipaavat syvällisempää tarkastelua.
 - Työpajoissa korostuu yhteinen keskustelu ja niiden tarkoitus on tarjota henkilöstölle vertaistukea sekä oppimisen mahdollisuuksia kiusaamiseen liittyvissä asioissa.
- **Kehittämisseminaari järjestetään syksyllä**
 - Keskustellaan arvioinnin kannalta keskeisten tahojen kanssa alustavista tuloksista, johtopäätöksistä ja kehittämissuosituksista.

Arvioinnin toteuttajat

- **Sivi Harkoma**, projektipäällikkö, arviointiasiantuntija, varhaiskasvatus
 - sähköposti: sivi.harkoma@karvi.fi, puh. 029 533 5556
- **Jukka Marjanen**, johtava arviointiasiantuntija
- **Arviointiryhmä**
 - Niina Junttila, professori, Turun yliopisto
 - Miia Sainio, Yliopistonlehtori, Jyväskylän yliopisto
 - Maria Stoor-Grenner, asiantuntija, Folkhälsan
 - Mikko Tiihonen, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, Joensuu